Hoorzitting Commissie Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Maastricht, 27 maart 2018

Aanwezig: prof. mr. C. Flinterman (voorzitter), prof. dr. W. Kusters (lid), prof. dr. H. Struijker-Boudier (lid), drs. N. Harteman (secretaris), prof. dr. C. de Ruiter (verweerder).

De voorzitter opent de bijeenkomst en heet prof. De Ruiter welkom.

De voorzitter geeft aan dat de Commissie de drie brieven van dhr. Vrijkotte (21 juli 2017 gericht aan prof. De Ruiter, 30 juli 2017 aan het College van Bestuur en 24 november 2017 aan de Commissie Wetenschappelijke Integriteit) samen als de klacht beschouwt. De klacht heeft betrekking op de publicatie "Mythen over conflictscheidingen: een onderzoek naar de kennis van juridische en sociale professionals" (Family & Law, mei 2017).

De Commissie heeft de klacht alleen ontvankelijk verklaard op de onderdelen die raken aan de wetenschappelijke integriteit:

- het verwijt van onzorgvuldige data-analyse;
- het selectief gebruik maken van bronnen.

Op basis van naar het oordeel van de Commissie zwaarwegende overwegingen heeft de Commissie besloten on klager en verweerder separaat te horen. De Commissie meent dat hiermee het best recht gedaan wordt aan het belang om van beide partijen inzicht te krijgen in de klacht en uiteindelijk een advies uit te brengen dat recht doet aan hetgeen naar voren gebracht wordt in de hoorzitting, de klacht en het verweerschrift.

Na een korte introductie van de Commissieleden krijgt de prof. De Ruiter de gelegenheid om zichzelf te introduceren en haar reactie op de klacht te geven.

Prof. De Ruiter geeft aan hoogleraar Forensische Psychologie aan de UM te zijn. Deze aanstelling is voor 0.8 fte. Daarnaast is zij werkzaam in haar eigen praktijk. Zij doet onderzoek naar conflictscheidingen, iets wat uit de aard van het onderwerp een complex en emotioneel gebeuren is. Zij probeert daar wetenschappelijke nuchterheid en feiten tegenover te stellen. Als wetenschapper gaat zij immers uit van feiten en niet van meningen. Binnen het veld waarin zij onderzoek verricht is dit echter niet gebruikelijk. Er is sprake van een gebrek aan kennis bij professionals, bijvoorbeeld waar het gaat om de prevalentie van huiselijk geweld binnen conflictscheidingen. Ook doen professionals die werkzaam zijn binnen de jeugdzorg te weinig aan feitenonderzoek en waarheidsvinding in geval van een conflictscheiding. Dit is niet alleen door haar geconcludeerd, maar blijkt onder andere uit een rapport van de Kinderombudman uit 2013. Dat gebrek aan kennis heeft zij proberen te toetsen in het door klager betwiste artikel.
De klacht van dhr. Vrijkotte kan zij niet goed plaatsen. Hij beziet het artikel vanuit zijn privésituatie, waardoor hij zelf een conflict of interest heeft. Prof. De Ruiter geeft aan, ook vanuit haar persoonlijke achtergrond, geen conflict of interest te hebben of aan tunnelvisie te leiden.

Met betrekking tot het gebruik van de begrippen 'ouderverstoting' en 'oudervervreemding' merkt zij op dat de term ouderverstoting het discours vertroebelt, zij gebruikt daarom de term oudervervreemding in haar werk. Dit laat onverlet dat zij het begrip 'ouderverstoting' toegelicht heeft in het artikel.

Prof. De Ruiter merkt op dat feitenonderzoek noodzakelijk is om voor conflictscheidingsgezinnen de juiste hulp te kunnen adviseren . Binnen dit veld werken veel klinisch geschoolde professionals zoals maatschappelijk werkers en psychologen/pedagogen. Maar om tot waarheidsvinding te komen, heb je ook forensisch psychologen en hun onderzoeksmethoden nodig. Het onderzoek dat zij doet is juist in het belang van de groep 'Dwaze Vaders' waartoe ook dhr. Vrijkotte behoort. Door zaken goed en gedegen te onderzoeken, zal ook duidelijk worden dat er in bepaalde gevallen sprake is van ouderverstoting/oudervervreemiding. Het is haar missie om het onderzoek naar feiten en daarmee de waarheidsvinding binnen de Nederlandse jeugdzorgpraktijk te verbeteren.

Tijdens een expert meeting bij de Raad voor Kinderbescherming is zij in gesprek geraakt met dhr. Vrijkotte en heeft hem vervolgens uitgenodigd om een gastcollege te verzorgen. Dat gebeurt vaker, vooral om studenten kennis te laten maken met de verschillende partijen in dit soort procedures. Voordat een afspraak gemaakt kon worden voor het geven van een gastcollege, heeft dhr. Vrijkotte deze klacht ingediend.

Prof. De Ruiter merkt op het oneens te zijn met de inhoudelijke kritiek op het onderzoek. Zelfs met een response rate van ruim 10% geeft dit onderzoek een goede indicatie van (het gebrek aan) kennis binnen deze groep professionals en met name over hun kennis over hoe vaak partnergeweld voorkomt binnen conflictscheidingen.

Prof. Struijker Boudier merkt op dat prof. De Ruiter verweten wordt selectief en eenzijdig te citeren. Binnen dit veld lijkt er sprake van een brede range aan onderzoeksresultaten. In dit soort gevallen is het binnen andere wetenschapsgebieden gebruikelijk om een meta-analyse uit te voeren. Is prof. De Ruiter op de hoogte van het bestaan van dergelijke meta-analyses?
Prof. De Ruiter antwoordt dat er naar haar weten op dit gebied geen meta-analyse uitgevoerd is. Wel zijn er veel hoofdstukken waarin alle relevante literatuur gereviewd wordt. Complicerende factor bij het doen van een meta-analyse is dat de steekproef steeds anders is. Zo is er bijvoorbeeld Australisch onderzoek dat gebaseerd is op de standaard screening naar partnergeweld die in iedere echtscheidingsprocedure gedaan wordt. Partnergeweld zal daar minder gerapporteerd worden dan bijvoorbeeld in Nederlands onderzoek onder gezinnen die bekend zijn bij de Kinderbescherming. In dat geval is er vaak al sprake van een conflictsituatie, waardoor de prevalentie van huiselijk geweld hoger is. Bij het ontwerp van dit onderzoek is, gebaseerd op bestaand onderzoek, bij de vraag naar prevalentie van partnergeweld 40% als hoogste waarde genomen. Verwacht werd dat een groot deel van de professionals deze optie aan zou geven. Maar de meeste professionals gingen uit van een veel lager aantal: 10%. Dit laat zien dat veel professionals partnergeweld niet als een groot issue beschouwen bij conflictscheidingen. Terwijl de definitie van partnergeweld breed is: niet alleen fysiek geweld, maar ook systematisch psychisch geweld of isolatie. Zonder de juiste kennis van de base rate van partnergeweld bij conflictscheidingen, is de kans groot dat professionals hiernaar geen feitenonderzoek doen. Vergelijk het met een huisarts die weet hoe vaak bepaalde symptomen samengaan met een bepaalde diagnose, en dat meeneemt in zijn beslissing om al dan niet bepaalde diagnostische onderzoeken bij een patiënt te laten doen.Prof. Struijker-Boudier merkt op dat een response rate van 10% in andere wetenschapsgebieden veel te laag zou zijn om conclusies te trekken. Dit betreft andersoortig onderzoek, onder professionals en online, maar wat is er aan gedaan om bij deze lage response toch biases te bepalen? Je zou ook kunnen stellen dat degenen die de survey ingevuld hebben, daar juist belang bij hadden waardoor de uitkomst vertekend is?
Prof. De Ruiter geeft aan niet te weten in hoeverre de 90% non response rate afwijkt van de 10%

response rate. Maar 10% response is voor dit soort onderzoek echt goed. Er is veel aan gedaan om de response zo hoog mogelijk te krijgen, maar het blijkt lastig om deze drukbezette groep te bereiken en te motiveren om deel te nemen. Overigens is er ook van opzet soortgelijk onderzoek gedaan en gepubliceerd door Hamel en collega's. Uit het artikel van Hamel et al. is het exacte aantal respondenten dat de vragenlijst in dit onderzoek kreeg voorgelegd niet te destilleren. Zij vermelden ook geen respons percentage. Wel is hun totale steekproef professionals half zo groot als de onze, terwijl het hier een onderzoek onder professionals in Noord-Amerika betrof, hetgeen uit de aard der zaak potentieel een veel grotere populatie professionals betreft. De uitkomsten van het Nederlandse onderzoek zijn naar haar mening zeker relevant, ook omdat de uiteindelijke steekproef van professionals best groot is (*N*= 863).

Prof. De Ruiter voegt hieraan toe dat er een bepaald patroon lijkt te bestaan. De groep 'Dwaze Vaders', opereert internationaal en wil zoveel mogelijk ruis veroorzaken in het onderzoek naar partnergeweld. Men lijkt niet te willen erkennen dat partnergeweld wel degelijk vaak voorkomt en het juist niet vaak voorkomt dat er door één van de ouders bewust een verhaal wordt verzonnen waarin de andere ouder ten onrechte van geweld beschuldigd wordt. Daarom is het zo belangrijk om de uitkomsten van onderzoek naast beelden en meningen te leggen. Naar mening van prof. De Ruiter is ze volledig transparant geweest over het onderzoek. Het onderzoek is zorgvuldig tot stand gekomen en de opzet is uitgebreid besproken met experts. Vervolgens is het artikel door het tijdschrift gereviewd en zijn de opmerkingen van de reviewers verwerkt. Als iemand het niet eens is met de opzet of conclusies van het onderzoek, is de geëigende manier van handelen om zelf een artikel of ingezonden brief te schrijven aan het tijdschrift en niet om een klacht in te dienen.

Prof. Kusters vraagt in hoeverre prof. De Ruiter open staat voor de verschillende richtingen in dit debat?
Prof. De Ruiter merkt op dat dit veld volledig gepolariseerd is. Eén groep wil het liefst ontkennen dat er sprake is van partnergeweld bij conflictscheidingen. Hetgeen onjuist is, zo blijkt uit onderzoek. Partnergeweld is niet gender gebaseerd. Net zo goed als er mannen zijn die geweld gebruiken, zijn er ook vrouwen die dat doen en zijn er ook vrouwen slachtoffer van oudervervreemding. Deze materie is ongelooflijk complex en daarom is het belang van onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek zo groot. Dat kan je als onderzoeker niet doen als je je identificeert met een van de kanten in dit debat.

Prof. Kusters informeert naar de licht provocatieve titel van het artikel "Mythen over conflictscheidingen". Waarom is voor deze titel gekozen en niet voor iets als "gebrek aan kennis over conflictscheidingen"?
Prof. De Ruiter merkt op dat vooral voor deze titel om professionals wakker te schudden. Overigens zijn er ook andere artikelen in dit veld die de term mythen gebruiken: Brown et al. (2001). The child abuse and divorce myth. *Child Abuse Review, 10*, 113–124.

McDonald, M. (1998). The Myth of Epidemic False Allegations of Sexual Abuse in Divorce Cases. *Court Review.*

Met andere woorden: gebruik van het woord mythen in de titel van een wetenschappelijke publicatie is niet ongebruikelijk. De inhoud van het artikel is genuanceerd, zo wordt daarin door haar ook het begrip ouderverstoting toegelicht. Prof. De Ruiter benadrukt dat er in het huidige systeem van Jeugdzorg/Kinderbescherming sprake is van systeemfalen en het daarom zo belangrijk is dat professionals worden opgeleid om feiten van mythen te onderscheiden. Dit zal leiden tot beter

feitenonderzoek en waarheidsvinding. Als er binnen een conflictscheiding beschuldigingen geuit worden, moet je die feitelijk onderzoeken. Het probleem is dat dit in Nederland niet gebeurt waardoor er problemen ontstaan.

Prof. Struijker-Boudier informeert naar de opname van het begrip oudervervreemding in de DSM-5. Prof. De Ruiter merkt op dat dit begrip daarin onderdeel is van een brede titel ‘problemen in de ouder-kind relatie’. Er was nog een te beperkte evidence-base om het begrip oudervervreemding/ouderverstoting in de nieuwe DSM op te nemen.

Prof. Kusters informeert naar het verwijt dat prof. De Ruiter gemaakt wordt dat zij selectief citeert en met name dat zijn niet refereert aan het werk van dr. Edward Kruk. In haar schriftelijk verweer stelt zij dat zijn werk “commissioned by the Father Involvement Research Alliance (FIRA)” is. Het onderzoek wordt echter gefinancierd door een grant van de ‘Social Sciences and Humanities Research Council of Canada’ en met steun van de ‘Public Health Agency of Canada’. Dat wijst niet op een bias van zijn kant. Kan zij het werk van dr. Kruk dan wel op deze manier afdoen?
Prof. De Ruiter kent het werk van dr. Kruk, maar is van mening dat dit volledig gebiased is waar het gaat om partnergeweld. In zijn werk haalt hij vooral conference papers aan die niet of lastig terug te vinden zijn. Ook draait hij conclusies die getrokken worden door gerespecteerde onderzoekers op dit gebied (zoals Bala en Jaffe) om in zijn voordeel. Het wetenschappelijke werk van dr. Kruk beschouwt zij als wetenschappelijk niet integer en er is voor haar daarom ook geen aanleiding om naar te verwijzen in haar eigen werk.
Als laatste voegt prof. De Ruiter toe dat deze klacht past in het beeld van de ‘Dwaze Vaders’ of ‘Father’s Rights Movement’. [In een artikel van Flood (2010) wordt uitgebreid ingegaan op de strategieën van de ‘Fathers’ Rights” Movement’ om de victimisatie van vrouwen te gevolge van partnergeweld in diskrediet te brengen.[1]] Men heeft een direct conflict of interest en al het onderzoek dat niet in hun straatje past wordt afgedaan als onwaar. Men wil helaas geen wetenschappelijk debat voeren. Dat is spijtig. Zeker omdat haar eigen onderzoek de ‘Dwaze Vaders’ juist kan helpen waar het waarheidsvinding betreft. Daarom is het ook zo jammer dat dhr. Vrijkotte niet ingegaan is op haar uitnodiging om een gastcollege te verzorgen.

In haar optiek dient de academische vrijheid krachtig verdedigd te worden, juist in een domein van onderzoek waar verschillende en sterke belangen spelen.

Prof. Flinterman dankt prof. De Ruiter voor haar komst en bijdrage en schetst het vervolg van de procedure. Prof. De Ruiter krijgt het verslag van deze hoorzitting toegezonden en kan dat op feitelijke onjuistheden corrigeren. Alle overige opmerkingen worden aan het verslag gehecht. Prof. De Ruiter krijgt ter informatie tevens het verslag van de hoorzitting met dhr. Vrijkotte toegezonden. Prof. Flinterman wijst hierbij op de vertrouwelijkheid die door partijen binnen deze procedure in acht genomen moet worden. Vanwege het late moment van indiening van het verweerschrift van prof. De Ruiter is dhr. Vrijkotte door de Commissie tevens in gelegenheid gesteld om binnen twee weken na deze hoorzitting schriftelijk op het verweerschrift van prof. De Ruiter te reageren. De Commissie streeft ernaar om eind maart een advies uit te brengen aan het College van Bestuur. Het College van Bestuur zal daarna een voorlopig oordeel vaststellen.

---

[1] Flood, M. (2010). “Fathers’ Rights” and the Defense of Paternal Authority in Australia. Violence Against Women, 16(3) 328–347. DOI: 10.1177/1077801209360918 [de publicatie is bijgesloten]